

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej
w dniu 29 marca 2012 r.
w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarach
Al. Jana Pawła II 6, 68-200 Żary

Działając na podstawie art.22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. z 2009r. Dz.U.Nr 175, poz. 1362 z późn.zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U.Nr 61, poz.543 ze zmianami);

Zespół kontrolny w składzie:

1. **Krzysztof Frisoli** – Starszy Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 96-1/2012 z dnia 23 marca 2012 r.

- przewodniczący zespołu kontrolnego;

[Dowód: akta kontroli str.1-2]

2. **Ewelina Tomaszewska** - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 96-2/2012 z dnia 23 marca 2012 r.,

- członek zespołu kontrolnego;

[Dowód: akta kontroli str. 3-4]

3. **Wiesława Mikołajczyk** - Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 96-3/2012 z dnia 23 marca 2012 r.,

- członek zespołu kontrolnego;

[Dowód: akta kontroli str. 5-6]

przeprowadził w dniu 29 marca 2012 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarach kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer działania jednostki z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zgodnie z *Programem kontroli* zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej LUW.

[Dowód: akta kontroli str.7-10]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str.11-16]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach.

Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz wszystkie akta osobowe pracowników socjalnych w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: rok 2011 do dnia kontroli.

Ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Kwalifikacje oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
3. Rodzaj działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
4. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwolnionych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.
5. Pomoc osobom starszym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym.
6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

[Dowód: akta kontroli str.17-28]

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 22 marca 2012 r. znak PS-I.431.4.3.2012.KFri.

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Maria Nowak – Kierownik jednostki.

Ustalono, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach czynny jest: od poniedziałku do piątku w godzinach 7⁰⁰ do 15⁰⁰. Interesanci przyjmowani są w godzinach pracy Ośrodka. Ośrodek prowadzi ewidencję wyjść w środowisko – średnio w miesiącu odnotowano 32 wyjść w środowisko do rodzin. Ośrodek prowadzi rejestr pism wpływających (rejestr wizyt osobistych nie jest prowadzony). Świadczenia z pomocy społecznej są wypłacane w kasie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przelewem na konto świadczeniobiorców a także przekazem pocztowym na wskazany adres. Pracownicy Ośrodka mają możliwość korzystania z porad radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy w Żarach.

Ośrodek dysponuje 5 pomieszczeniami na III piętrze z którego korzystają: kierownik, pracownicy socjalni, główny księgowy, kasjer, pracownicy obsługi świadczeń oraz 1 pomieszczenie na I piętrze na potrzeby archiwum. Warunki lokalowe pracowników socjalnych w Ośrodku są niewystarczające, sześciu pracowników socjalnych zajmuje 2 pomieszczenia przez co nie jest możliwe stworzenie odpowiednich warunków do rozmów z klientami związanych z uzyskaniem pomocy. Ponadto występują bariery architektoniczne, siedziba znajduje się na III piętrze, brak podjazdu oraz windy.

[Dowód: akta kontroli str.29-30]

1. Kwalifikacje oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

Stan zatrudnienia w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi że „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników”.

W toku kontroli ustalono, że w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarach zatrudnionych jest ogółem 19 pracowników (według stanu na koniec grudnia 2011 r. - sprawozdanie MPiPS-03 roczne), w tym: kierownik, 7 pracowników socjalnych w tym 6 realizujących pracę socjalną w środowisku i pobierających z tego tytułu dodatek w wysokości 250 zł. Ponadto Ośrodek zatrudnia 9 pracowników wykonujących usługi opiekuńcze oraz 2 pracowników, których nie wlicza się do stanu zatrudnienia OPS.

Z przedłożonej w dniu kontroli dokumentacji wynika, iż na dzień kontroli w Ośrodku zatrudnionych było 7 pracowników socjalnych, w tym: pięciu pracowników na pełen etat; 1 pracownik na $\frac{3}{4}$ etatu pobierający dodatek z tytułu świadczenia pracy socjalnej w środowisku w wysokości 187,50 zł oraz 1 pracownik na $\frac{1}{4}$ etatu otrzymujący dodatek w wysokości 62,50 zł.

Stwierdzono, iż Ośrodek spełnia wymagany ustawą współczynnik zatrudnienia. Na 1 pracownika socjalnego przypada 1.745 mieszkańców gminy (*stan ludności na dzień kontroli -12.217*).

Poddając ocenie posiadane kwalifikacje pracowników z ustawowymi wymogami - zespół kontrolny przeanalizował wszystkie akta osobowe osób, których kwalifikacje określa ustawa o pomocy społecznej, tj. kierownika i pracowników zatrudnionych na stanowisku „pracownik socjalny”. Zgodnie z *Wytycznymi Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie kwalifikacji pracowników socjalnych* szczegółowo przeanalizowano dyplomy ukończenia szkół policealnych oraz uczelni wyższych. Stwierdzono, że pracownicy realizujący pracę socjalną w środowisku spełniają określone wymagania do wykonywania zawodu i pobierania za tę pracę dodatku w wysokości proporcjonalnej do wymiaru czasu pracy.

Ponadto ustalono, że pracownicy merytoryczni Ośrodka w 2011 r. uczestniczyli w szkoleniach organizowanych z zakresu m.in. pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, programów aktywności lokalnej.

[Dowód: akta kontroli str.31-40]

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadania.

2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w roku 2011 ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności skorzystało 11 osób, natomiast 23 osoby skorzystały z pobytu w noclegowni. W kontrolowanym okresie nie opracowano i nie zawarto żadnego indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności.

W toku czynności kontroli przeanalizowano dokumentację losowo wybranych 4 osób bezdomnych korzystających z pomocy Ośrodka (36% bezdomnych objętych pomocą Ośrodka – 2 osoby w roku 2011 i 2 w roku 2012).

Z analizy akt wynika, iż wszystkie osoby bezdomne nie posiadają żadnych dochodów, są osobami samotnymi a ponadto są zarejestrowanymi w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Dwie osoby przebywają w Hostelu dla bezdomnych „Rancho Nadzieja”, jedna w areszcie śledczym w Lubsku natomiast druga osoba w lokalu mieszkalnym (u znajomego) na terenie miasta Żary.

Z systemu pomocy społecznej otrzymywały wsparcie finansowe w postaci zasiłku stałego oraz z zasiłku celowego na dożywianie, na leki oraz opatrunki medyczne.

Osobom bezdomnym otrzymującym wsparcie z systemu pomocy społecznej proponowano również wsparcie w postaci schronienia w funkcjonujących noclegowniach na terenie miasta Żary oraz w Mirostowicach.

Hostel „Rancho Nadzieja” w Mirostowicach Górnych k/Żar funkcjonuje od 2001 roku dzięki staraniom pastora Jana Andrzejewskiego i Zboru Zielonoświątkowego w Żarach. Ośrodek jest czynny całą dobę przeznaczony tylko dla mężczyzn. Aktualnie na terenie ośrodka przebywa 20 osób, są to nie tylko osoby bezdomne ale również starsze, często schorowane, z bagażem doświadczeń i życiowych niepowodzeń oraz z przeszłością kryminalną. Ośrodek poza schronieniem daje możliwość zdobycia nowych kwalifikacji, ukończenia szkoły, kursów niezbędnych do zwiększenia własnej niezależności i samodzielności. Zarówno dyrekcja jak i obsługa ośrodka pracuje na zasadzie wolontariatu. Hostel utrzymywany jest dzięki wsparciu ludzi dobrego serca.

Drugim ośrodkiem który zapewnia schronienie jest żarska „Ogrzewalnia” prowadzona i finansowana przez miasto Żary. Noclegownia czynna jest w godzinach 18.00 – 8.00 zapewniając nocleg oraz jeden posiłek dziennie.

Obydwie noclegownie dające schronienie bezdomnym z terenu Gminy Żary nie są jednostkami prowadzonymi ani zleconymi przez Gminę Żary.

W ostatnim okresie dwie osoby bezdomne usamodzielniały się. Jedna osoba zamieszkała w wyodrębnionym mieszkaniu na terenie Hostelu dla osób bezdomnych, która założyła rodzinę, ma żonę oraz dziecko, ponadto pracuje jako nadzorca w hostelu. Druga osoba mieszka w mieszkaniu socjalnym, żyje w związku nieformalnym a także pracuje jako dozorca na składzie opału.

[Dowód: akta kontroli str.41-48]

Stwierdzono, istotne uchybienia w realizacji zadania, pod względem pracy z osobami bezdomnymi w ramach Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności.

3. Działania podejmowane na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.

Praca socjalna prowadzona jest na podstawie o art. 17, ust.1 pkt 10, art.45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także w celu określenia współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny - pracownik socjalny zatrudniony w Ośrodku może – zgodnie z art.108 – zawrzeć kontrakt socjalny.

Z danych statystycznych za 2011 rok wynika, że praca socjalna prowadzona była z 344 rodzinami. Z tej formy pomocy skorzystało 77% ogólnej liczby korzystających z pomocy społecznej - dane ze sprawozdawczości MPiPS-03 za okres styczeń – grudzień 2011r.

Zawarto 49 kontraktów socjalnych z 49 osobami, co stanowi 14,24% ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej.

W zdecydowanej większości przypadków (75%) kontrakty socjalne były zawierane w ramach realizowanego przez Ośrodek Projektu „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji”. Kontrakty były opracowywane wspólnie z pracownikiem socjalnym i osobą będącą w trudnej sytuacji życiowej i dotyczyły głównie aktywnego, systematycznego udziału w spotkaniach. Celem podejmowanych działań miał być wzrost aktywności społecznej poprzez m.in. nabycie nowych umiejętności, wzrost samooceny, nabycie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny oraz wzorców wychowawczych. Podjęte ustalenia podpisane są przez każdą ze stron. Na koniec okresu, na jaki został zawarty kontrakt – pracownik socjalny ocenia stopień efektywności. Wszystkie kontrakty zostały zrealizowane.

Stwierdzono, iż pozostałe kontrakty socjalne zawierano głównie z osobami bezrobotnymi, z rodzin o niskich dochodach. Cele główne zawieranych kontraktów były ukierunkowane na doprowadzenie osoby/rodziny do życiowego usamodzielnienia i dotyczyły w szczególności: ustalenia stopnia niepełnosprawności (w 3 przypadkach), zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz aktywnego poszukiwanie zatrudnienia (w 8 przypadkach), uzyskanie dodatku mieszkaniowego (w 1 przypadku).

Łącznie na 48 zawartych i zakończonych w roku 2011 kontraktów socjalnych 34 zostały zrealizowane pozytywnie – co stanowi 70,8% ogólnej liczby zawartych kontraktów. W pięciu przypadkach osoby/rodziny nie wywiązały się z zawartych ustaleń dotyczących rejestracji w PUP, złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego, ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Kontroli i ocenie efektywności podjętych zobowiązań poddano dokumentację 5 osób, z którymi zawierano kontrakty socjalne. Zespół kontrolny stwierdził, iż dokumentacja świadczeniobiorców jest kompletna, prowadzona prawidłowo. Odbiór decyzji osobisty,

za potwierdzeniem odbioru. Wpływające wnioski rozpatrywane są zachowaniem terminów określonych w odrębnych przepisach.

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

[Dowód: akta kontroli str.49-76]

4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób zwalnianych z Zakładów Karnych, opuszczających Areszt Śledczy.

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Z pisemnych wyjaśnień kierownika jednostki wynika, iż w gminie Żary zapisy Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. nie są w pełni realizowane. Przekazywana przez Zakłady Karne informacja o terminie zwolnienia osadzonego oraz potrzebie udzielenia pomocy nie zawsze jest aktualna. Zdarza się, że osadzony we wcześniej określonym terminie nie opuszcza Zakładu.

[Dowód: akta kontroli str.77-78]

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym za rok 2011 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w ramach świadczeń pomocy społecznej Ośrodek udzielił wsparcia 6 osobom zwolnionym z Zakładów Karnych (100 %). W stosunku do tych osób Ośrodek nie otrzymał żadnej informacji z Zakładu Karnego. Osoby skazane osobiście występowały do Ośrodka z wnioskiem o przyznanie pomocy.

W ramach czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 4 osób zwolnionych z Zakładów Karnych i Aresztów Śledczych korzystających z pomocy Ośrodka (66% osób zwolnionych i objętych wsparciem). Osoby skazane osobiście występowały do Ośrodka z wnioskiem o przyznanie pomocy. Dokumentem potwierdzającym fakt odbywania kary pozbawienia wolności było świadectwo zwolnienia. Decyzją administracyjną osobom przyznawano pomoc w formie zasiłku okresowego, zasiłku stałego.

[Dowód: akta kontroli str.77-78]

Zadanie w zakresie udzielania pomocy osobom zwalnianym z zakładów karnych realizowane bez uchybień.

5. Działania podejmowane na rzecz osób starych, chorych, niepełnosprawnych.

Pomoc osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym realizowana jest na podstawie art.17 ust. 1 pkt 11 i 16 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Usługi opiekuńcze.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w z zaburzeniami psychicznymi uregulowane zostało Uchwałą Nr XVII/157/2012 Rady Gminy Żary z dnia 23 lutego 2012 r.

Usługi realizowane są przez 13 opiekunek; 8 na umowę o pracę, 3 na umowę-zlecenie i 2 poprzez pracę społecznie użytecznych. Trzy opiekunki posiadają ukończony kurs opiekunki.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w roku 2011 ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych skorzystały 23 osoby. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, iż obecnie Ośrodek świadczy usługi na rzecz 17 osób.

Skontrolowano dokumentację 5 osób korzystających z usług opiekuńczych (22% korzystających ze wsparcia). Stwierdzono, iż w aktach znajdowała się pełna dokumentacja, zachowane były terminy przeprowadzenia wywiadu środowiskowego (także aktualizacji wywiadu) jak i wydanej decyzji.

Osoby korzystające z usług opiekuńczych w większości to osoby samotne (w jednym przypadku osoba korzystająca z usług mieszka z mężem który również jest osobą chorą). Główne schorzenia to choroby wieku starszego a także niepełnosprawność ruchowa.

W każdym skontrolowanym przypadku usługi były przyznane na 5 dni w tygodniu na 2 godziny dziennie. Średnia liczba godzin świadczonych w ciągu dnia 1 osobie wyniosła 2,00 godz.

[Dowód: akta kontroli str.79-94]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej.

Na terenie gminy nie ma domu pomocy społecznej. W 2011 r. z terenu gminy 3 osoby zostały skierowane do domów pomocy społecznej - wszystkie wnioski rozpatrzone zostały pozytywnie (100%). W 2012 r. do Ośrodka wpłynął jeden wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej który został rozpatrzony pozytywnie.

Na dzień kontroli Gmina Żary ponosi odpłatność za 13 osób przebywających obecnie w domach pomocy społecznej. W 2011 r. na dopłatę za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej wydatkowano 235.000 zł, natomiast w 2012 r. zaplanowano kwotę 235.000 zł.

W toku czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 4 osób aktualnie

przebywających w domach pomocy. Ustalono, że we wszystkich przypadkach znajdują się wnioski o skierowanie do domu pomocy społecznej podpisane przez osobę ubiegającą się, ponadto w aktach znajdują się wywiady środowiskowe, decyzje o skierowaniu i odpłatności za pobyt w domu (potwierdzenia odbioru decyzji). Odpłatność mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej naliczona prawidłowo. W latach 2010-2012 nie zawarto żadnej umowy z rodzinami dot. odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej (ostatnia zawarta umowa z rodziną w 2009 roku).

[Dowód: akta kontroli str.95-106]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie ma środowiskowego domu samopomocy ani klubu samopomocy. Nie są realizowane usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3,5, 6 ustawy o pomocy społecznej, ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Od kilku lat Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Żarach dzięki której 7 osób z gminy korzysta z zajęć w w/w ośrodku. Troje uczestników jest dowożonych na warsztaty busem natomiast jedna osoba ma zakupiony przez ośrodek pomocy społecznej bilet miesięczny i sama dojeżdża na zajęcia.

Ponadto są czynione starania by osoby z gminy Żary mogły również korzystać ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy. W dniu 29 marca br. Rada Gminy na sesji ma podjąć uchwałę w sprawie zawarcia porozumienia pomiędzy Gminą Żary a Miastem Żary.

Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie wynosi 338 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2010 r.) natomiast średnia liczba osób leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowi 2,84%.

W ramach czynności kontrolnych przeanalizowano akta wszystkich 40 świadczeniobiorców korzystających z zasiłków stałych pod względem ustalonych przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności kodów chorobowych. Ustalono, że 11 spośród tych osób posiada orzeczenie z powodu zaburzeń psychicznych (01-U; 02-P), co stanowi 27,5% ogółu korzystających z zasiłku stałego.

W okresie od stycznia do grudnia 2011 r. pomoc w formie zasiłku stałego wypłacono 109 osobom, w tym dla 74 osób samotnie gospodarujących i 40 osób w rodzinie. Łącznie wypłacono 1050 świadczeń.

Przeanalizowano 5 akt świadczeniobiorców posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych.

Z analizy powyższych akt wynika, że osoby z zaburzeniami psychicznymi będące klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach korzystają przeważnie z pomocy finansowej. Ponadto towarzyszącymi powodami otrzymania wsparcia są ubóstwo oraz bezrobocie.

Ponadto ustalono, że liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń finansowych na dzień kontroli wynosiła 77 osób.

Pomimo wskazań w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności do uczestnictwa w terapii zajęciowej oraz korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji Ośrodek nie w pełni wykorzystuje swoje możliwości w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.

[Dowód: akta kontroli str.107-120]

Zadanie realizowane jest z uchybieniami pod względem form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

7. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że gmina posiada gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program przyjęty został Uchwałą Nr XXIII/206/09 Rady Gminy Żary z dnia 24 września 2009 r. W Programie wyznaczono cel główny jakim jest „Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy wobec dzieci oraz poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy. Program zawiera także trzy cele. Do celów szczegółowych wyznaczone są zadania, działania i realizatorzy. W celu szczegółowym pod nazwą „Wzmocnienie wiedzy społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy o zapewnienie różnorodnych form wsparcia socjalnego osobom doświadczającym przemocy” wytyczono między innymi zadanie, którego intencją jest stała edukacja środowiska lokalnego. Zadanie powyższe realizowane jest między innymi przez prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny.

Zgodnie z wyjaśnieniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej wniesionym do protokołu ustnych wyjaśnień udzielanie pomocy mieszkańcom gminy w zakresie poradnictwa specjalistycznego następuje zwłaszcza przez działalność dwóch Punktów Interwencji Kryzysowych. Punkty z siedzibą w świetlicy wiejskiej w Bieniowie przy ul. Zielonogórskiej i Mirostowicach Dolnych przy ul. Plac Kościelny, prowadzone są przez organizacje pożytku publicznego. Są to: Stowarzyszenie Drożkowska „Jutrzenka” i Stowarzyszenie na rzecz kobiet „Żar”. Poradnictwa udziela specjalista z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, psycholog, prawnik, pedagog, pracownik socjalny. Dyżury specjalistów zamieszczone są w harmonogramie, który jest opublikowany w miejscowościach gdzie

znajdują się punkty interwencji kryzysowej, w pobliskich miejscowościach, w gminnym biuletynie oraz na stronie internetowej urzędu gminy.

W gminie działa zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na mocy Zarządzenia Nr 3/12 Wójta Gminy Żary z dnia 20 stycznia 2012r. Gmina określiła w drodze uchwały tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania (Uchwała Nr V/21/11 Rady Gminy Żary z dnia 24 lutego 2011r.). Wójt zawarł porozumienia o współpracy w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym między podmiotami: ośrodkiem pomocy społecznej, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicielami oświaty, Policją, Sądem Rejonowym w Żarach, poradnią psychologiczno-pedagogiczną. Podmioty te są reprezentowane przez osoby wskazane z imienia i nazwiska w tym porozumieniu. Powyższy stan skutkuje koniecznością zmiany porozumienia w przypadku zmian personalnych reprezentantów jednostek. Do pracy w zespole interdyscyplinarnym nie powołano ustawowo wyznaczonych przedstawicieli ochrony zdrowia i organizacji pozarządowej. Powyższy stan może skutkować nieprawidłowym wykonywaniem zadań, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zespół liczy 15 osób. W 2011r. Zespół zwołał 2 posiedzenia, w 2012 r. do dnia kontroli odbyły się 3 posiedzenia. Praca Zespołu dokumentowana jest poprzez gromadzenie protokołów z posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego. Protokół zawiera: datę posiedzenia, skład zespołu wraz z załączoną listą obecności, tematykę posiedzenia.

Poza tym dokumentacja zawiera także: regulamin, plan i monitoring działań zespołu interdyscyplinarnego.

Ośrodek pomocy społecznej realizuje procedurę Niebieskie Karty. W 2011r. założono i przekazano do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego 3 formularze „Niebieskie Karty”. W 2012r. do dnia kontroli wpłynęły 2 Niebieskie Karty i również zostały przekazane Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. W ciągu roku przekazano 100% założonych formularzy „Niebieskie Karty”. W 100% badanej dokumentacji nie ma daty wpływu formularza „Niebieska Karta-A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Fakt podejmowania procedury z zachowaniem terminowości zgodnej z §7pkt.1 oraz § 8 pkt. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, odnotowywany jest w opracowanym przez ośrodek pomocy społecznej kwestionariuszu zgłoszeniowym. Zgodność potwierdzają również daty zwoływania posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego.

Na posiedzenia Zespołu zapraszane są osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz osoby wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Osoby te przybywają w innych terminach. Wypełniono wszystkie części formularza.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że wszystkim rodzinom, u których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” udzielono pomocy w oparciu o: wchodzenie do środowiska rodzin, sporządzane w sprawie notatki i ocenę sytuacji. Praca z rodziną (opis, ocena sytuacji, przeprowadzone rozmowy i wizyty w miejscu zamieszkania rodziny objętej pomocą), dokumentowana jest w formie notatek oraz oświadczeń klienta potwierdzających przeprowadzenie rozmowy z pracownikiem socjalnym. Dokumentacja zawiera spisane

kierunki działań, w oparciu o które wyznaczana jest pomoc. Poza tym wyznaczone są osoby/instytucje odpowiedzialne za realizację działań. Fakt ten odnotowywany jest w karcie zwaną planem działań zespołu interdyscyplinarnego. Przebieg pracy z rodziną dokumentowany jest również w karcie pn. monitoring działań zespołu interdyscyplinarnego gdzie spisywane są zrealizowane i planowane dalsze działania. Gromadzona jest również korespondencja wymienna do instytucji, współpracujących w poszczególnych sprawach. Stwierdzono, iż dokumentacja nie jest kompletna. Nie zawiera formalnego planu pracy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie o którym mowa w art.9b. ust. 3 pkt. 1. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (100% dokumentacji).

Rodziny uwikłane przemocą w rodzinie uzyskały pomoc w charakterze między innymi: ustalenia stopnia niepełnosprawności, skierowani wniosku o zakaz kontaktowania się z osobami doświadczającymi przemocy domowej, cykliczne odwiedzanie przez pracownika socjalnego i wspieranie w trudnym okresie życia.

Działania kierowane do osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie to między innymi: wnioski o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe, doprowadzenie do konsultacji i leczenia psychiatrycznego, konsultacje z innymi specjalistami.

[Dowód: akta kontroli str.121-168]

Stwierdzono uchybienia w realizacji zadania pod względem: prawidłowo opracowanych i prowadzonych dokumentów w gminie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (zarządzenia powołujące członków zespołu interdyscyplinarnego oraz w sprawie powołania gminnego zespołu interdyscyplinarnego, opracowanie i realizacja planu pracy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie).

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:

1. Współczynnika zatrudnienia pracowników socjalnych oraz wymaganych kwalifikacji kierownika i pracownika socjalnego.
2. Liczby osób objętych pracą socjalną.
3. Rozpatrywania wniosków w zakresie pomocy dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych.
4. Liczby godzin usług opiekuńczych świadczonych 1 osobie.
5. Udzielania pomocy osobom zwalnianym z zakładów karnych.
6. Opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
7. Organizacji spotkań zespołu interdyscyplinarnego tj. liczby spotkań w skali roku.
8. Udzielania pomocy rodzinom, którym założono „Niebieską Kartę”.
9. Działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.
10. Podejmowania procedury „Niebieskie Karty”.

Stwierdzono uchybienia lub istotne uchybienia w zakresie:

1. Zawierania Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności.
2. Udzielania wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi.
3. Prawidłowego opracowania i prowadzenia dokumentów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (brak przedstawicieli ochrony zdrowia i organizacji pozarządowej w składzie zespołu interdyscyplinarnym; brak indywidualnego planu pracy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie).

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi Kierownik Ośrodka.

Na tym kontrolę zakończono.

Pouczenie

Na podstawie § 16 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach, drugi Wójtowi Gminy Żary, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Kierownik:

.....

Krzysztof Frisoli
Starszy Inspektor

.....

Maria Nowak

.....

Ewelina Tomaszewska
Inspektor Wojewódzki

Żary, dnia 08 maja 2012 r.

.....

Wiesława Mikołajczyk
Inspektor

Gorzów Wlkp. 29 kwietnia 2012 r.